

A QUALITATIVE STUDY ON PARENT REPRESENTATIVES IN THE CONTEXT OF THE PARENT LEADERSHIP

VELİ LİDERLİĞİ BAĞLAMINDA VELİ TEMSİLCİLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA⁵

Münevver ÇETİN¹
Ramazan Şamil TATIK²
Bahar DOĞAN³
Semih ÇAYAK⁴

Abstract

The aim of this study is to examine the views of the parent representatives on the parent leadership and to give suggestions. Phenomenology, which is one of the qualitative research designs, has been used in the study. Research data has been obtained via semi-structured interview form from interviews with 10 parents in 2 primary schools. The interviews have been executed by face to face. In the content analysis, "features of the parents leader," "role of parents leader" and "the participation of parents in the education process" themes have been reached. The content analysis has been done with the NVivo 11 qualitative data analysis software.

Keywords: Parent, Parent Leadership, Parent Representative.

Özet

Bu çalışmanın amacı veli temsilcilerinin veli liderliğine ilişkin görüşlerini incelemek ve bu doğrultuda öneriler geliştirmektir. Çalışma, olgu bilim deseninde tasarlanmış nitel bir araştırmadır. Araştırmanın verileri, iki ilkokuldaki 10 veli ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilmiştir. NVIVO 11 nitel veri analizi programı ile yapılan içerik analizleri neticesinde "veli liderinin özellikleri", "veli liderinin rolleri" ve "velinin eğitim sürecine katılımı" şeklinde 3 temaya ulaşılmış olup birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Veli, Veli Liderliği, Veli Temsilcisi

¹ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi, mctetin@marmara.edu.tr

² Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi, ramazan.tatik@marmara.edu.tr

³ Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Doktora Öğrencisi, 04bdogan@gmail.com

⁴ Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Doktora Öğrencisi, semih_trakya84@hotmail.com

⁵ Bu çalışma, 5-7 Kasım 2015'teki 6. Eğitim Yönetimi Forumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Eğitim-öğretim süreci, içerisinde birçok ögenin karşılıklı etkileşimini barındıran aktif bir süreçtir. Öğretmenler ve okul yöneticileri bu sürecin en önemli aktörleri gibi görünse de aslında süreç büyük ölçüde velilerin etkileri ile de şekillenmektedir. Her ne kadar veli katılımı denildiğinde, ilk ve orta dereceli okullardaki çocuklarının ev ödevlerine yardım eden, okuldaki veli toplantılarına katılan, sınıf ve okul etkinliklerine gönüllü olarak katılan kişiler akla gelse de velilerin eğitim-öğretim sürecine etkisi bunlarla sınırlı değildir. Zira veliler de öğretmenler ve okul yöneticileri gibi eğitim-öğretim sürecinin eşit birer paydaşıdır ve öğrencinin ekonomik statüsüne, etnik yapısına ya da ailesinin eğitim düzeyine bakılmaksızın aile katılımının olumlu kazanımları vardır (Mapp, 2002).

Eğitimde veli katılımının etkisini araştıran çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu konuda çalışan birçok araştırmacı konuyla ilgili gerçekleştirdikleri çok sayıdaki empirik temelli çalışmalarında değişik modeller ve öneriler sunmuşlardır. Aynı şekilde araştırmalar velilerin çocuklarının eğitim süreçlerine aktif olarak katılmalarının birçok faydasının olduğunu da göstermektedir. Aile katılımı arttıkça öğrencinin kazanımları da doğru orantılı olarak çoğalacaktır (National PTA, 1998). Nitekim eğitimde veli katılımı sınıfta kalma oranlarını düşürebildiği gibi bir taraftan da zamanında mezun olma ve bir sonraki eğitim kurumuna katılma oranlarını artırabilmekte (Barnard, 2004; Hoover-Dempsey ve Sandler, 1995) ve öğrencilerin başarılarını da olumlu yönde etkileyebilmektedir (Marcon, 1999; Epstein, 1991; Henderson ve Mapp, 2002; Valdez, 1996).

Veli katılımı öğrencinin etkili öğrenmesiyle, öz düzenleme becerisiyle, okulla ilgili uğraşlarıyla tutum geliştirme ve değer eğitimine yönelik inanç ile de ilişkilidir (Hoover-Dempsey ve Sandler, 1995). Eğitim-öğretim sürecinde böylesine önemli bir pozisyonda bulunan velilerin eğitime ilişkin görüşlerini ve fikirlerini aktarmalarının en etkin yolu okul yaşamına etkin bir şekilde katılmalarıyla olmaktadır. Etkili okullar için yaygın olarak kabul edilen istenilen ve gerekli bir durum olan veli katılımı (Comer ve Haynes, 1991) öğrencilerin eğitim yaşantılarını olumlu etkilemektedir (Gil, 2013). Velilerin eğitim ile ilgili çalışmalara aktif bir şekilde katılmalarını sağlamak ve desteklerini almak ise büyük oranda onların birbirlerini etkilemelerine ve yönlendirmelerine bağlıdır. Bu da velilerin liderlik davranışları ile yakından ilişkilidir. Veli lider; velilere, öğrencilere, öğretmenlere ve sistemin diğer öğelerine olumlu çıktılar sağlamak konusunda yardımcı olan kişidir. Dolayısıyla veli lider diğer velileri eğitim sürecinde değişik roller üstlenmeleri konusunda teşvik eder.

Gönüllü veliler okul yaşamında pek çok açıdan etkin bir rol oynarlar. Eğitsel bağlamda gönüllü veliler; gerek duyulduğunda öğretmenleri, grupları ve öğrencileri destekleyici öğretmenler gibi davranırlar. Liderlik özelliklerine sahip gönüllü veliler, diğer velileri eğitimsel çalışmalara destek olma konusunda yönlendirebileceği gibi bu davranışlarıyla ve sunacakları katkılarla hem öğretmenlere hem de okul yönetimine büyük fayda sağlayarak onların işlerini de kolaylaştıracaktır. Günümüzde okullarda çok değişik amaçlarla kurulmuş okul-aile birlikleri bulunmaktadır ancak veli liderliği okul-aile birliği kurumundan tamamen farklı bir yapıdadır.

Bu açıdan gerek sınıf bazında gerekse okul bazında veli liderlerin tespit edilerek desteklenmesi başta okul yönetimi ve öğretmenlerin olmak üzere tüm öğretmenlerin önemsemesi gereken bir husustur. Bu da okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin okullarında eğitim süreçlerine velileri de dâhil edebilmek için gerekli olan stratejileri de bilmelerini gerekli hale getirmektedir.

Amaç

Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarındaki sınıflarda veli temsilciliği rolünü üstlenmiş velilerin veli liderliğine ilişkin görüşlerini tespit etmek ve bu görüşler doğrultusunda öneriler geliştirmek amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın desenine, çalışma grubuna, veri toplama aracına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine değinilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Veli temsilcilerin veli liderliğine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırma, olgu bilim deseninde tasarlanmış nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar; ilişkilerin, etkinliklerin, durumların ya da materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmalardır. Olgu bilim araştırmaları bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, iki ilkokuldaki on veli temsilcisidir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmacılar tarafından ilgili alan yazın taraması yapılarak ve gerekli uzman görüşleri alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşme formunda demografik sorular ve açık uçlu sorular bulunmaktadır. Soruların ön değerlendirmesi için 2 velinin görüşüne başvurulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmada görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler, çalışma grubu kapsamında belirlenen 10 veli temsilcisi ile bizzat araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşmeler yapılarak elde edilmiştir.

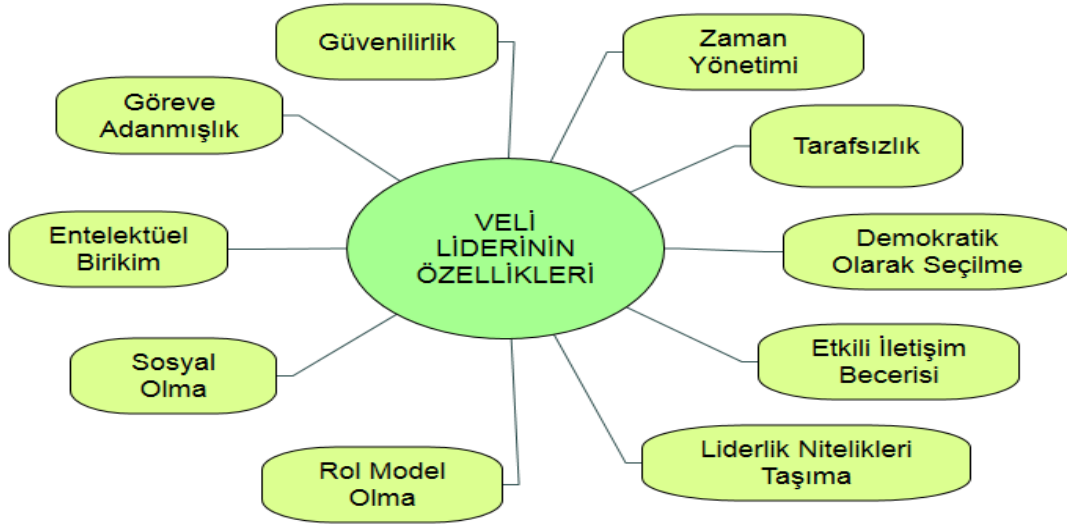
Verilerin Analizi

Verilerin analizinde kodlama, temaların bulunması, verilerin kod ve temalara göre örgütlenmesi aşamalarından oluşan içerik analizi kullanılmıştır. Veriler, bizzat araştırmacılar tarafından NVIVO 11 nitel veri analiz programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ayrıca, her katılımcı için bir sayı verilerek "V1, V3" vb. şeklinde gösterilmek üzere bir kod verilmiştir.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgular, çalışma grubunu oluşturan velilerin veli liderliğine yönelik "veli liderinin özellikleri", "veli liderinin rolleri" ve "velinin eğitim sürecine katılımı" alanlarında olmak üzere 3 ana temayı ortaya çıkarmıştır.

"Veli liderinin özellikleri" temasına yönelik "güvenilirlik", "zaman yönetimi", "göreve adanmışlık", "tarafsızlık", "entelektüel birikim", "sosyal olma", "rol model olma", "liderlik nitelikleri taşıma", "etkili bir iletişim becerisi" ve "demokratik yolla seçilme" olmak üzere 10 kod ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, veli liderinin özelliklerine ilişkin atıfta buldukları kodların veli lideri olarak diğer velileri etkileyebilecekleri ve belli bir amaç için takım halinde hareket edebilmeyi destekleyeceğini belirtmişlerdir.

Şekil 1. Veli Liderinin Özellikleri

Görüşme yapılan velilerin veli liderinin özellikleri temasına ilişkin görüşlerinden bazıları şöyledir;

V2: “Sınıf temsilcisinin her şeyden önce güvenilir olması lazım. Öğretmenin velinin ona güvenmesi lazım.” (güvenilirlik)

V4: “Bir şeyler yapabilmesi için öncelikle zamanı olması lazım. Zamanı olması lazım ki ya bir çalışan kişi zaten sınıf temsilciliği yapamaz.” (zaman yönetimi)

V1: “Bir kere konuşkan bir insan. Velilerle rahat ilişki kurabiliyorum. Çocuklara yakın sevgili saygılı davranıyorum.” (sosyal olma)

V8: Biraz daha bilgili olması lazım, okulun içindeki kuralları bilmesi lazım yani sınıfta olsun yani fazla konuşkan olması gerekir fazla işte yerinde konuşması gerekir.” (etkili iletişim becerisi)

V2: “Özellikle birbirlerini tanıdıktan sonra iletişim açısından olsun, çocuklar açısından olsun bunları veliler kendi aralarında seçmeli ben böyle düşünüyorum.” (demokratik yolla seçilme)

V6: “Zaten kendim her şeyde kendim veriyorum ki örnek olsun. Bu sınıf annesi ama sonradan vermiyor, sonradan vermemezlik gibi yapmıyor gibisinde... En basitinden bir kermes olayında bile ne yersen hepsinin parasını önceden koyuyoruz ki örnek olsun velilere de yapanlara da.” (rol model olma)

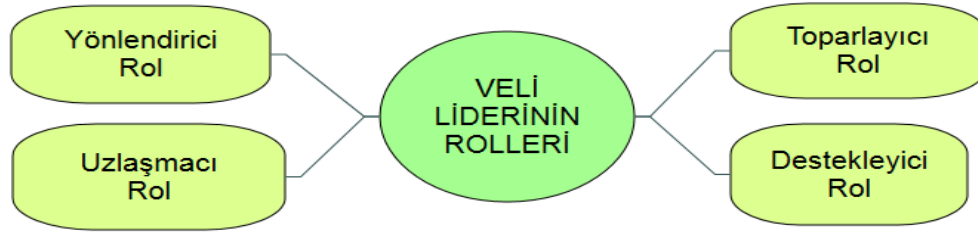
V1: “Liderlik yani liderlik toplayıp bir işi başarabilmek için lider olması gerekiyor. Hani bir başarıdır. Yani bir sınıfın farkında olması ihtiyaçları olsun her şeyi olsun bir liderin yönetmesi gerekiyor.” (liderlik nitelikleri taşıma)

V7: “Kendi çocuğu gibi öbür velilerin de çocuklarını korusun kollasın. Ayrımcılık yapmasın. Her veliye öğretmenin ne söylediğini anlatmalı bence. Taraf tutmamalı.” (tarafsızlık)

V9: “Eğitim diyeceğim ama bazen eğitim demek istemiyorum da öğretim anlamından bir anlam, mutlaka herkesin bir eğitimi vardır öğretim anlamında hani tabi belli bir şeyin üstünde olması gerekiyor.” (entelektüel birikim)

V8: “Samimiyetimle yani içtenlikle diyebilirim. Yani yaptığım işi canı gönülden yaparak. Çocuğun velinin bir arkadaşımızın çocuğunun annesi gelmedi ben de çocuğumla yağmurun altında bekledim. Onun annesinin gelmesi beklerim.” (göreve adanmışlık)

“Veli liderinin rolleri” temasına yönelik “yönlendirici rol”, “toparlayıcı rol”, “destekleyici rol” ve “uzlaşmacı rol” olmak üzere 4 kod ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, bu rollerin gerek öğrencilerin eğitimleri gerekse veliler arası ilişkilerin desteklenmesi ve pekiştirilmesi açısından gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

Şekil 2. Veli liderinin rolleri

Görüşme yapılan velilerin veli liderinin rolleri temasına ilişkin görüşlerinden bazıları şöyledir;

V1: “Çocukların okulda neler yaptığını hani nasıl neler öğrendiğini hani bu şekilde bu şekilde yapılırsa daha iyi olur hakkında hani velilerle ihtiyaç şu şu alınacak şunu nasıl alabiliriz.” (yönlendirici rolü)

V4: “İşte okulla ilgili bir etkinliğimiz varsa yani direk sınıf annesine sorması hakkında böyle bir iletişim olabilir. Böyle bir şeyler yani kolaylık sağlayabilir yani kolaylık sağladığını düşünüyorum.” (toparlayıcı rolü)

V7: “Yani öğretmen tabi ki tek tek her biriyle uğraşmıyor. Hani bir sorun olduğu zaman bana söylüyor ben iletiyorum. Bir şey gerektiği zaman mesela hani öğretmeni aramıyorlar mesela beni arıyorlar, bana soruyorlar. Öyle bir şeyi oluyor tabi ki etkisi. Öğretmen çok rahatsız olmuyor en azından. Çok aranmıyor, çok sorulmuyor. Yani öğretmen bana bir şey dediği zaman ben velilere söylüyorum, veliler bana söylüyor. O şekilde yardımcı olmaya çalışıyorum.” (destekleyici rol)

V1: “Mesela hani dedikodu olmamasına yani böyle kavgalar hani şey yapılmamasına hani dedikodu derken birilerinin hakkında konuşulmasını engelliyorum. Hani çok konuşulma ortamı olduğu için bunları engelliyorum. Bilmiyorum şimdi konuşurlar konuşmazlar mı hani böyle neyse herkese yüzüne karşı gizli saklı bir şey olmamasına yani şey yapıyorum.” (uzlaşmacı rolü)

V5: “Sınıf annesi olarak çocukları mesela sınıfa girerken içeriye koyuyoruz. Sınıfta mesela ağlayan çocuklar oluyor mesela onların velilerini ararız mesela niye ağlıyor. Veya tutar bu çocuk hasta çocuk oluyor, hasta çocuğu velisine yönlendiriyoruz.” (destekleyici rolü)

“Velinin eğitim sürecine katılımı” teması ile ilişkili “veli desteği”, “öğrencinin özgüven gelişimi”, “öğrencinin başarısına katkısı” ve “öğrenci kapasitesi” olmak üzere 4 kod ortaya çıkmıştır. Veli temsilcileri çoğunlukla eğitim sürecine katılımın öğrencinin akademik başarısına olumlu katkı yaptığını açıklamışlardır.

Şekil 3. Velinin eğitim sürecine katılımı

Görüşme yapılan velilerin velinin eğitim sürecine katılımı temasına ilişkin görüşlerinden bazıları şöyledir;

V1: “Çocuk güzel alabiliyorsa beyin kapasitesi velinin çok fazla da desteklemesine gerek kalmıyor.” (öğrenci kapasitesi)

V7: “Onun çocuktan çocuğa göre değiştiğini düşünüyorum. Çocuğun yapısıyla alakalı olabilir. Her çocuk aynı değildir. O yüzden her çocukta aynı etkiyi de göstermiyor olabilir ama mutlaka etkisi vardır.” (öğrenci kapasitesi)

V5: “Çok önemli. Yani çocuk ailesi yanında olmadığı zaman yalnız hissediyor. Yani her şey veli yani öğrencinin yanında bulunması gerekiyor bence.” (veli desteği)

V10: “... her zaman eğitimde yanında her şeyinde bulunmak lazım. Yani şeyinde. Her türlü yanında olmamız gerekiyor. Her şeyiyle ama yani...Aklına ne geliyorsa çocuk adına ben bir veli olarak çocuğumun yanında olmak isterim.” (veli desteği)

V3: “Yani eğitim sürecine katılımı hani çocuğun başarılı olması evde eğitimle başlıyor zaten. Evde eğitim daha iyi daha güzel bir çocuk yetiştirmek için sağlıklı.” (öğrencinin başarısına katkısı)

V9: “... anne ve baba ailedekiler desteklediği zaman da daha güzel oluyor. Çocuğun özgüveni kendinde oluyor.” (öğrencinin özgüven gelişimi)

Sonuç ve Tartışma

Liderin değişim yarattığı, pozitif grup ve örgüt iklimi sağladığı, örgütü bir yerden alıp başka bir yere taşıyabildiği düşüncesinin kesin bir şekilde kabul edildiği günümüzde, “liderlik” hem pek çok akademik disiplinin (psikoloji, sosyoloji, tarih, yönetim bilimleri vb.) altında, hem de günlük yaşam (iş, aile, sosyal çevre, okul vb.) içerisinde konu edilen ve araştırılan bir olgu olmuştur (Çetin, 2013). Bu bağlamda yeni bir liderlik stili olarak ortaya çıkan veli liderliğinde de, lider veliler okul ve aileler arasında güçlü bir köprü görevi görmektedir. Çoğunlukla okula maddi destek kazandırma amacına yönelik olarak gönüllü çalıştıkları gözlenen veli temsilcileri ile yürütülen bu araştırmada, veli liderlerde bulunması gereken özelliklerin “güvenilirlik”, “zaman yönetimi”, “göreve adanmışlık”, “tarafsızlık”, “entelektüel birikim”, “sosyal olma”, “rol model olma”, “liderlik nitelikleri taşıma”, “etkili bir iletişim becerisi” ve “demokratik yolla seçilme” şeklinde olduğu bulunmuştur. Şüphesiz bu bulgular liderlik görevinin bir gereği olarak veli liderlerde bulunması gereken bir takım özelliklerdir. Ayrıca girdisini de çıktısını da insanların oluşturduğu açık bir sistem olan eğitim örgütleri için iletişim örgütün kan dolaşımını oluşturmaktadır. Bu nedenle eğitim örgütlerinin amaçlarını gerçekleştirmeleri öğretmen, öğrenci, yönetici ve veli gibi tüm katılımcılar

arasında etkili bir iletişimin kurulmasına bağlıdır (Güçlü, 2007). Öğrenci, öğretmen ve veliler arasında kurulacak olumlu bir iletişim, öğrencinin sınıf başarısının ve olumlu davranışlar kazanmasının temel kaynağı ve dayanağıdır. Öğrencinin gelişimini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmek, bu üçlü arasında kurulacak iyi bir iletişime bağlıdır (Yiğit ve Bayraktar, 2006). Dolayısıyla etkili bir iletişimin öğrencinin yararına üretken bir işbirliği ile sonuçlandığını söylemek mümkündür (Yiğit, 2009). Bu bulgudan hareketle velilerin kendilerine liderlik yapacak olan kişilerde bir takım özellikleri aradıkları anlaşılmaktadır.

Araştırmadan elde edilen diğer bulgu velilerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini temsil eden kişi konumunda olan veli liderlerin “yönlendirici rol”, “toparlayıcı rol”, “destekleyici rol” ve “uzlaşmacı rol” gibi bir takım rolleri üstlenmesi gerektiğidir. Bir liderden beklenen roller göz önüne alındığında araştırmadan elde edilen bu bulgunun literatürle paralellik gösterdiği söylenebilir (Çelik, 2015). Sarıtaş (2011)’ın da belirttiği gibi veliler sadece okula ekonomik katkı sağlayan, öğrencinin sadece başarı durumunu öğrenmek ya da ciddi bir sorun olduğunda veya çağırıldığında okula gelen kişiler olarak değil, aynı zamanda öğrencinin başarısında ve sağlıklı bir kişilik geliştirmesinde rol oynayan ortaklar olarak görülmelidir. Bunun için de öğretmenler velileri öğrencilerin okul başarısını etkileyen bir takım rolleri gereklerine uygun olarak davranmaya sevk etmelidir. (Sarıtaş, 2011). Bu bağlamda Cunningham ve Kreider (2012) da veli liderlerin sadece kendi çocukları için olduğu kadar diğer veliler içinde rol model olmaları gerektiğini vurgulamıştır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulguda velilerin, “velinin eğitim sürecine katılımı”ndan çok farklı şeyler anladığıdır. Nitekim “velinin eğitim sürecine katılımı” teması ile ilişkili olarak “veli desteği”, “öğrencinin özgüven gelişimi”, “öğrencinin başarısına katkısı” ve “öğrenci kapasitesi” olmak üzere 4 farklı kod ortaya çıkmıştır. Cotton ve Wikelund (1989)’ın da belirttiği gibi eğitimde aile katılımı çok farklı şeyler ifade etmektedir. Aydın (2010)’a göre okul-aile ilişkilerindeki uyum ve başarı öğrencinin eğitimine yansımaktadır, bu açıdan başarılı bir liderlik, öğrencinin öğrenmesinin gelişmesinde önemli bir rol oynayarak (Leithwood, Seashore, Anderson ve Wahlstrom, 2004) öğrenciler için pozitif akademik çıktılar sağladığı gibi pozitif sosyo-duygusal çıktılarda sağlayarak (Anderson ve Minke, 2007) öğrencinin öğrenme verimliliği, öz düzenleme becerileri, okul çalışmalarına katılma ve eğitimin değerine ilişkin tutum ve inançlarını da olumlu etkilemekte ve özsaygılarını yükseltmektedir (Epstein, 1995, Hoover-Dempsey ve Sandler, 1995).

Öneriler

- Araştırmadan elde edilen bulgular bağlamında, veli liderlerinin yetiştirilmesi ve yetkilendirilmesi öğrenci başarısına katkı sağlarken aynı zamanda eğitim uygulamalarının çeşitlendirilmesine de yol açacaktır.
- Veli liderliğinin öğretmen-yönetici-öğrenci ve veli perspektiflerinden yeniden tartışılmaya başlanması ve farkındalık geliştirilmesi, etkinliği artıracak bir önlem olarak düşünülebilmektedir. Bu konuda Van Velsor ve Orozco (2007) okul personeline velilerle iletişimlerini arttırmalarını, onları okul topluluğunun bir parçası olmaya davet etmelerini ve onlar hakkında daha fazla bilgi almak için ev ziyaretleri yaparak okullarındaki öğrencilerin ailelerini daha yakından tanımalarını ve bilmelerini önermektedir.
- Bunun yanında veli liderliği eğitim programlarının yaygın eğitim kurumları aracılığıyla velilere sunulması sağlanabilir.
- Okul yönetiminin ve öğretmenlerin veli liderlerini eğitim süreçlerinde karara katılım, karar verme, denetleme ve değerlendirme mekanizmalarında daha etkin kılması hedeflenebilir.

- Veli liderlerinin önleyici uygulamalarla birlikte gelişimsel uygulamalarda da aktif rol üstlenmesi sağlanabilir.
- Ayrıca veli liderinin diğer velilerin demokratik yollarla seçtiği bir veli olması katılımı artırabilir ve diğer veliler tarafından lider olarak kabullenilmelerini kolaylaştırabilir.

Kaynakça

- Anderson, K. J., & Minke, K. M. (2007). Parent involvement in education: Toward an understanding of parents' decision making. *The Journal of Educational Research, 100*(5), 311-323.
- Aydın, A. (2010). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Barnard, W. M. (2004). Parent involvement in elementary school and educational attainment. *Children and Youth Services Review, 26*(1), 39-62.
- Comer, J. P., & Haynes, N. M. (1991). Parent involvement in schools: An ecological approach. *The Elementary School Journal, 91*, 272-277.
- Cotton, K., & Wikelund, K. R. (1989). Parent involvement in education. *School Improvement Research Series, 6*.
- Cunningham, S. D., Kreider, H., & Ocón, J. (2012). Influence of a Parent Leadership Program on Participants' Leadership Capacity and Actions. *School Community Journal, 22*(1), 111-124.
- Çetin, M. (2013). *Yükseköğretim yönetimi ve liderliği, lisansüstü programların incelenmesi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Epstein, J. L. (1991). Effects on student achievement of teachers' practices of parent involvement. In S. Silbem (Ed.), *Advances in reading/language research: Vol. 5. Literacy through family, community and school interaction* (pp. 261-276). Greenwich, CT: JAI Press.
- Epstein, J. L. (1995, May). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *The Phi Delta Kappa, 76*(1), 701-712.
- Gil, P. M. (2013). *Through the Lens of Parent Leaders: A Case Study Examining the Role of Applied Critical Leadership in Promoting Latino Parent Engagement* (Doctoral dissertation, University of California, San Diego).
- Güçlü, N. (2007). *İletişim*. Sınıf Yönetimi. Ed: Leyla Küçükahmet. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement*. Austin, TX: National Center for Family and Community Connections With Schools, Southwest Educational Development Laboratory.
- Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (1995). Parent involvement in children's education: Why does it make a difference? *Teachers College Record, 97*(2), 311-331.
- Leithwood, K., Seashore Louis, K., Anderson, S., & Wahlstrom, K. (2004). Review of research: How leadership influences student learning. <http://conservancy.umn.edu/bitstream/handle/11299/2035/CAREI%20ReviewofResearch%20How%20Leadership%20Influences.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Mapp, K. L. (2002). *Having their say: Parents describe how and why they are involved in their children's education*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New Orleans, LA.
- Marcon, R. A. (1999). Positive relationships between parent school involvement and public school inner-city preschoolers' development and academic performance. *School Psychology Review, 28*(3), 395-412.
- National PTA. (1998). National standards for parent/family involvement programs. Chicago: National PTA.
- Sarıtaş, M. (2011). *Öğretmen-Veli Görüşmelerinin Yönetimi*. Sınıf Yönetimi. Ed: Mehmet Şişman-Selahattin Turan. Ankara Pegem Yayıncılık.
- Valdez, G. (1996). *Con respeto: Bridging the distances between culturally diverse families and schools*. New York: Teachers College Press.
- Van Velsor, P., & Orozco, G. L. (2007). Involving low-income parents in the schools: Community centric strategies for school counselors. *Professional School Counseling, 11*(1), 1-14.
- Yiğit, B. ve Bayraktar, M. (2006). *Okul-Çevre İlişkileri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yiğit, B. (2009). *Okul-Toplum İlişkileri ve Okula Toplumsal Katılım*. Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Ed: Vehbi Çelik. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.